

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Андрій ФОМЕНКО
_____._____._____ 2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВЧЕННЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ»

Освітній ступінь: доктор філософії
Спеціальність 081 «Право»
Статус навчальної дисципліни **вибіркова**
ОНП «Право» третього (освітньо-наукового) рівня
наказ ДДУВС № 166 від 17.02.2020
Мова навчання: **українська**

Дніпро – 2020

Політичні та правові вчення: історія та сучасність // Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 33 с.

РОЗРОБНИКИ:

Фелікс МАЙМУР – к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Марина ЗЕЛЕНІНА – викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Крістіна ЯКИМЕНКО – викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри загальноправових дисциплін від 21.05.2020 р., протокол №17.

Рекомендовано Науково-методичною радою університету 25.08.2020, протокол №12.

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом __5__ років 27 серпня 2020 р., протокол № 12

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність», є оволодіння аспірантами науково-теоретичними знаннями про політичні та правові вчення в історичному контексті, формування системи світоглядних засад та дослідницьких навичок щодо розуміння природи і змісту сучасних концепцій розвитку політичних та правових вчень; визначення загальних закономірностей їх розвитку, з'ясування сутності, визначення можливих перспектив їх подальшого розвитку.

Навчальна дисципліна відноситься до фундаментальних юридичних дисциплін, досліджує найбільш загальні теоретико-світоглядні проблеми правознавства і державознавства в їх історичному розвитку з метою поглибленого пізнання політико-правової дійсності, закладає фундамент загальної юридичної культури, юридичного мислення, формує наукову базу юридичного світогляду. Оволодіння аспірантами знань, умінь та навичок з дисципліни є передумовою ефективного розвитку України як демократичної, правової та соціальної держави, оскільки формування новітніх концепцій та моделей у сфері політичних та правових вчень на основі існуючих фундаментальних історичних положень сприятиме затвердженню демократичних цінностей держави та суспільства.

Навчальна – полягає в ознайомленні аспірантів зі специфікою навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність», формуванні дослідницьких навичок щодо історично визначених, соціально і політично конкретизованих поглядів на державу, право та суспільство; спрямувати аспірантів, спираючись на конкретні фундаментальні державно-правові погляди науковців, сформулювати власне бачення подальшого розвитку політичних та правових вчень у національній юридичній науці.

Розвиваюча – полягає у формуванні у аспірантів таких рис, як самостійність, креативність та дисциплінованість при розгляді проблем і завдань, що розглядаються під час вивчення дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність»; сприянні розвитку у аспірантів творчого та комплексного підходу, а також критичного мислення;

Виховна – полягає у формуванні у аспірантів таких рис, як організованість, дисциплінованість під час виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань в межах вивчення дисципліни; формуванні орієнтованості на здійснення досліджень на засадах академічної доброчесності.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність» за своїм змістом безпосередньо та опосередковано пов'язана з такими навчальними дисциплінами, як: «Філософія права»; «Політологія», «Соціологія»; «Історія держави та права»; «Історія держави та права зарубіжних країн»; «Теорія держави і права»; «Актуальні проблеми теорії держави і права»; «Теорія та практика правозастосування»; «Порівняльне правознавство»; «Науково-правова діяльність (методологія та організація наукових досліджень)»; «Методологія наукових правових досліджень»; «Міжнародне публічне право» тощо.

Загальні компетентності (ЗК) вивчення навчальної дисципліни

«Політичні та правові вчення: історія та сучасність»

ЗК2. Володіння загальною та спеціальною методологією наукового вивчення правових явищ, використання придбаних правових знань у практичній діяльності.

ЗК6. Здатність започатковувати, планувати та організовувати науково-дослідні роботи: визначати та уточнювати цілі і методи, знаходити, оцінювати та використовувати необхідні інформаційні та фінансові ресурси, професійно їх опрацювати та оприлюднювати результати дослідження.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК\ФК)

СК1. Здібність до критичного освоєння наукових досягнень сучасної юридичної думки, здатність виявляти (за різноманіттям правових явищ і процесів) загальні тенденції і закономірності функціонування й розвитку правового інституту, галузі права, правової системи.

СК2. Вміння відстоювати власну наукову позицію та ефективно трансформувати її з урахуванням конструктивних професійних зауважень та під впливом зміни об'єктивних реалій правового життя.

СК3. Володіння навиками здійснювати кваліфіковані наукові дослідження в галузі права, здобувати наукові результати, що містять нове знання та мають практичну значущість для усталеного розвитку національної правової системи та її окремих елементів.

СК4. Вміння використовувати понятійно-категоріальний апарат та методологічний інструментарій сучасної правової теорії для ідентифікації та ефективного вирішення актуальних правознавчих проблем.

СК5. Здатність застосовувати базові методи, системи та інформаційні технології для моделювання правових явищ і процесів та оптимального вирішення різноманітних завдань у правознавстві та правовій системі в цілому.

СК6. Вміння виявляти, аналізувати та прогнозувати характер впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на розвиток правових відносин та правової системи держави.

СК7. Здатність передавати власні знання у сфері права, до фахівців і нефаківців (осіб, що не мають юридичної освіти), зокрема, до осіб, які навчаються.

СК8. Здібність узагальнювати результати самостійних наукових правових досліджень, складати наукові звіти, оцінювати наукові результати крізь призму їх застосування у правотворчій та правозастосовній діяльності.

Програмні результати навчання вивчення навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність»

ПРН1. Вміти досліджувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати основні соціально-правові концепції та теорії, формулювати та обґрунтовувати наукові підходи до вирішення актуальних питань у сфері права, правового регулювання в сфері правоохоронної діяльності.

ПРН2. Вміти здійснювати наукові дослідження з питань функціонування правової системи та правового забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб та функціонування органів публічної влади.

ПРН3. Вміти досягати наукових результатів, що переосмислюють

наявні та створюють нові цілісні знання відповідно до актуальних проблем розвитку правових-відносин з використанням новітніх методів наукового дослідження.

ПРН11. Уміти використовувати науковий підхід до вирішення проблем нормотворчої та правозастосовної діяльності.

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2. *(оновлюється щорічно).*

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Предмет науки та навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність». Їх місце в системі юридичних наук. Взаємозв'язок політичних і правових вчень з іншими галузями гуманітарних дисциплін і сучасними теоріями політики, права, держави та законодавства. Поняття і структура політико-правових доктрин. Періодизація історії політичних і правових вчень. Закономірності історії про державу і право і право. Критерії оцінки політико-правових доктрин. Соціально-економічна обумовленість виникнення, зміни, розвитку і боротьби політичних і правових вчень. Поняття політики. Співвідношення загальнолюдського і класового в історії політичної думки. Причини і наслідки плюралізму вчень, напрямів, шкіл у політико-правовій ідеології. Методи політичних і правових вчень. Система методів (наявність великого арсеналу загальнофілософських і спеціально-наукових методів, наприклад формально-логічного, діалектичного, порівняльного, догматичного тощо). Проблема вибору найбільш оптимального та ефективного методу у процесі пізнання змісту та значення політико-правових доктрин. Співвідношення об'єктивного і суб'єктивного в історії політичних і правових вчень.

ТЕМА 2. ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВЧЕННЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

Загальна характеристика політико-правової думки в країнах Стародавнього Сходу. Основні риси тогочасної суспільної свідомості: фаталізм, теократизм та абсолютне підкорення індивіда владі (деспотизм). Політична і правова думка у Стародавній Індії. Політико-правові ідеї брахманізму і буддизму. Політична і правова теорія у трактаті Каутільї «Архашастра» та «Законах Ману». Політична і правова думка у Стародавньому Китаї. Вчення Конфуція про суспільство, державу і право. Принципи гуманності та ритуалу. Соціально-політичні та правові ідеї Мо-цзи. Принцип природної рівності всіх людей, договірна теорія походження держави. Вчення даосизму (Лао-цзи). Теорія політики і права легістів, їх раціоналістична концепція державної влади та права. Технологія управління та здійснення влади, дотримання законності в політико-правових трактатах «Артхашастра», «Шан-цзюньшу». Даосизм як одне з впливових течій давньої китайської філософської та суспільно-політичної думки. Китайські легісти. «Книга правителя області Шан» Шан Яна.

ТЕМА 3. ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВЧЕННЯ В СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ

Загальна характеристика політико-правової ідеології у Стародавній Греції. Основні напрями ідеологічної боротьби і проблеми, що були в центрі уваги цієї боротьби. Основні періоди розвитку політико-правової думки в Стародавній Греції. Гомер Гесіод, Солон, Піфагор та Геракліт про роль та

значення закону і законності, ґрунтованих на свободі і справедливості, у житті суспільства. Політико-правові погляди софістів. Релятивізм у поглядах софістів на державу і право. Проблема недосконалості закону. Відмінність у поглядах старшого і молодшого покоління софістів. Політико-правові погляди Сократа. Сократ про дар управління, про законне і справедливе, справедливість як суть держави, Сократ як приклад законслухняності. Вчення Платона про державу і право. Філософська основа його поглядів на природу держави і права. Проєкт ідеального суспільства і держави у діалозі «Держава». Поділ людей за їх функціями і наділення відповідними правами і обов'язками. Оцінка політичних та правових ідей Платона та їх вплив на розвиток наступних політико-правових доктрин. Вчення Арістотеля про політику, державу, право. Етика як вступ в політику. Розуміння справедливості у Арістотеля. Теорія походження і природа держави. Рабство як природнозумовлене явище. Походження влади. Поняття держави, сім'ї, людини. Три елементи державної влади. Погляди Епікура на державну владу та політичний устрій суспільств. Вчення Епікура про свободу, справедливість і право. Філософська основа стоїцизму. Стоїки про природний характер утворення держави. Їх погляди на громадянську належність людини, на політичну форму держави, на сім'ю. Стоїки про суд і дотримання законів. Полібій про форми держави та їх зміну. Його погляди на звичаї і закони.

ТЕМА 4. ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВЧЕННЯ У СТАРОДАВНЬОМУ РИМІ

Загальна характеристика основних напрямів політичної і правової думки у Стародавньому Римі. Місце впливів грецької політичної ідеології на політико-правову думку Риму. Вчення Цицерона про державу і право. Погляди Цицера на державу як узгоджене правове спілкування громадян. Походження держави. Аналіз різних форм державного устрою, їх критерії. Погляди Цицерона на політичну нерівність. Вчення Цицерона про природне право. Розуміння історичного закону. Вимоги до закону. Проблеми міжнародного права. Римські стоїки. Політичні погляди Сенеки. Сенека про «закон долі», який визначає долю людини, державних інститутів і держави загалом. Ідея природної держави і природного права. Погляди Епіктета на моральний обов'язок, майнову та соціальну диференціацію. Моральна максима у поглядах на законність. Погляди Марка Аврелія Антонія на кращий державний устрій, та загальний закон. Вчення римських юристів II–III ст. Ульпіана, Гая, Модестіна, Павла та ін. Цивільне право (*jus civile*), «право народів» (*jus gentium*), «природне право» (*jus naturale*). Праворозуміння римських юристів. Римські юристи про природне право як складову частину діючого в державі права, їх погляд на формування загальноправових принципів і визначень. Політичні та правові ідеї раннього християнства. Зародження теократичних доктрин.

ТЕМА 5. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ У ПЕРІОД СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (V-XIII СТ.)

Загальна характеристика політичної і правової ідеології її основні риси та напрямки розвитку, панування теологічного світогляду. Модифікації ідей античних мислителів у галузі права і держави. Політичні і правові ідеї християнства. Еволюція християнства з опозиційної релігії в державну, зміна його політико-правової сутності. Політико-правове вчення Аврелія Августина. Єресі. Боротьба з єресями римсько-католицької церкви. Учення про рівність, принцип еквіваленту розподілу за працею, ідеї щодо спільності майна, погляд на право і свободу. Місце проблеми держави і права в теологічному світогляді. Ф. Аквінський та його вчення про походження і суть держави, три складники древньої влади. Ф. Аквінський про народний суверенітет та його межі, форми державного устрою. Ф. Аквінський про закони та їх співвідношення. Концепція права Ф. Аквінського. Середньовічні єресі. Богомільство (Болгарія), катари, альбігойці, маніхейство як вираз соціального та політичного протесту. Вчення М. Падуанського про походження держави, виборну і спадкову монархію, участь народу в законотворчості, значення закону і законності в житті суспільства. Розмежування законів світських і церковних. Теоретичне обґрунтування свободи совісті. Мусульманська правова доктрина: її роль у формуванні мусульманського права. Державна та правова думка Київської Русі. Політико-правові ідеї в «Слові про Закон і Благодать» митрополита Іларіона: ідея рівності всіх народів, уявлення про верховну владу. Погляди Кирила Туровського на співвідношення світської та церковної влади. Політична програма Володимира Мономаха.

ТЕМА 6. ПОЛІТИЧНІ І ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ І РЕФОРМАЦІЇ

Загальна характеристика епохи Відродження і Реформації. Формування юридичного світогляду – класичного світогляду буржуазії. Його зміст і прогресивний характер. Поява раціоналістичних концепцій політики. Ніколо Макіавеллі про дві рушійні сили політики, про місце індивіда та релігії в державному устрою. Погляди Макіавеллі на джерело розвитку держави, зміни її форм. Класифікація форм держави. Політико-державний ідеал Макіавеллі. Макіавеллі про методи політичної боротьби. Риси, необхідні володарю, щоб правити. Макіавеллізм. Політичні та правові ідеї Реформації: основні напрями. Основні напрями. Політико-правові погляди М. Лютера. Державно-правові погляди Т. Мюнцера та Ж. Кальвіна. Політико-правові погляди Жана Бодена. Поняття держави та її походження. Ознаки державної влади. Вчення Ж. Бодена про державний суверенітет, про суверенність влади монарха та її межі. Виникнення ідеології утопічного соціалізму. Критика Т. Мором існуючого суспільного та політичного ладу. Т. Мор про кращий політичний та економічний устрій. Завдання держави. Органи управління. Т. Кампанелла про ідеальний суспільно-політичний лад. Відношення до приватної власності. Організація державної влади та виробництва.

ТЕМА 7. СТАНОВЛЕННЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ ДУМКИ НОВОГО ЧАСУ

Загальна характеристика політичних та правових вчень в епоху Нового часу. Виникнення та суть правового світогляду. Нове трактування теорії природного права та суспільного договору. Політико-правові вчення в Нідерландах періоду антифеодальної революції. Гуго Гроцій про природу права, норми права. Гроцій про походження держави, суверенітет державної влади та її носіях. Принципи міжнародних відносин. Погляди на походження держави. Бенедикт Спіноза про природне право. Вчення Б. Спінози про походження держави та форми державного правління. Особливості вчення Спінози про невідчужувані права громадян і межі дії державної влади. Ставлення до форм держави. Політико-правова доктрина Р. Декарта. Основні напрями політичної і правової думки в період англійської революції XVII ст. Політико-правове вчення Т. Гоббса. Погляди на сутність, завдання і форми держави, державний суверенітет. Гоббс про співвідношення особи і держави. Політичний ідеал Т. Гоббса. Політико-правова ідеологія індепендентів (незалежних). Джон Мільтон, Джеймс Гаррінгтон і Ольджерон Сідней. Їхні погляди на організацію державної влади. Захист буржуазно-демократичних прав і свобод. Політико-правова ідеологія левеллерів (урівнювачів). Джон Лільберн про природні права людини і народний суверенітет. Погляди на організацію державної влади. Ідея розподілу владних повноважень між органами держави. Політичні та правові ідеї дігерів (копачів). Джерард Уінстенлі про шляхи перетворення політико-правового ладу. Обґрунтування класового компромісу в Англії в політико-правовому вченні Джона Локка.

ТЕМА 8. ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА В УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ XVII-XVIII СТ.)

Гуманістичні і реформаційні ідеї в Україні XVI – початку XVII ст., їх зв'язок з духовною культурою Західної Європи. Ідеї про право і державу в українській полемічній літературі. Правові та політичні погляди Івана Вишенського. Ідеї про право і державу в творах Петра Могили. Погляди Богдана Хмельницького на право і державу. Іван Виговський, Юрій Немирич, їх проект «Гадячського трактату» про федерацію держав. Гетьман Іван Мазепа, його політико-правові погляди. Проект першої конституції України «Вивід прав України» Пилипа Орлика. Природні права українських козаків, конституційні принципи і механізм державної влади. Погляди на природне право, громадські і канонічні закони, судову владу Михайла Козачинського. Феофан Прокопович про виникнення держави і влади, «громадянський союз» і форми правління. Ідея «філософа на троні» – започаткування теорії просвіченого абсолютизму. Ідеї просвітництва в Україні у творах Григорія Сковороди. Людина, право і держава у його філософсько-етичному вченні. Ідея демократичної республіки. Яків Козельський, його правові та політичні погляди. Петро Лодій про свободу, рівність і власність.

ТЕМА 9. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ У XVIII-XIX СТ.

Основні напрями в німецькій політико-правовій думці кінця XVII — початку XIX ст. Загальна характеристика. Вчення І. Канта про державу і право. Зв'язок політичного і правового вчення з етикою. Категоричний імператив І. Канта. Погляди на природне право та походження держави. Поділ громадян на активних і пасивних. Проблема розподілу влади. Форми держав. Вчення про міжнародне право. Внесок І. Канта в розробку концепції правової держави. Й. Т. Фіхте про сутність політики, його погляди на державу, її функції, концепції замкнутої торгової держави. Права громадян. Проблеми міжнародного права. Вихідні засади політичних та правових поглядів Гегеля. Предмет і метод гегелівської філософії права. Проблема абсолютної свободи людини та її реалізація. Розвиток ідеї права (абстрактне право, мораль, моральність). Співвідношення громадського суспільства і держави. Право і закон. Погляд на зв'язок держави і нації. Політичний ідеал. Гегель про міжнародне право, війну і мир. Історична школа права, критика її представниками теорії права. Густав Гуго про владу і право, співвідношення права і звичаю. Погляд Ф. К. Савіньї на походження права та законодавчу роботу. Т. Ф. Пухта про право і державу, погляди на рецепцію римського права та його поєднання з традиційним для Німеччини уявленнями.

ТЕМА 10. ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА ДУМКА XIX СТ.

Загальна характеристика періоду. Основні напрями політико-правової думки. Політико-правові доктрини лібералізму. Політико-правова концепція Б. Констана. Його погляди на співвідношення особи і держави. Відмінність між політикою і громадянською свободою. Захист вільної конкуренції. Розподіл влад. А. Токвіль про демократію. Співвідношення таких понять як свобода і рівність. Проблема природних прав та права, встановленого державою. Відношення до приватної власності. Межі законодавчої діяльності. Еволюція поглядів на державний устрій. Політичні свободи. Політико-правова доктрина О. Конта. Погляди на право. Відношення до воєн. Соціологічний напрям в юриспруденції. Вчення Р. Ієрінга про державу і право. Еволюція права та фактори, які на це впливають. Проблема співвідношення суб'єктивного і об'єктивного права. Г. Спенсер про два типи суспільства. Вплив типу суспільства на право та державний устрій. Політичні та особисті права. Політико-правова концепція Е. Дюркгейма про соціальну структуру суспільства та роль права у формуванні солідарного суспільства. Консервативний напрям. Політико-правова концепція анархізму. Погляди П. Прудона на соціальну революцію. Заміна політичної конституції на соціальну конституцію. Відношення до держави і права, приватної власності. М. Штірнер про державу та її відношення до індивіда. Анархістська теорія М. Бакуніна про державу та людську особистість, основний людський закон. Критика, марксистських поглядів на державу. Формування марксистської доктрини. Вчення марксизму про базу і надбудову. Класовий підхід до аналізу держави і

права. Ідея революційної зміни суспільного устрою. Ідеї про відмирання держави та диктатуру пролетаріату.

ТЕМА 11. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ XX СТ.

Загальна характеристика епохи. Ідеї солідаризму Л. Дюгі та його політико-правова концепція. Погляд Л. Дюгі на суверенітет як ознаку державної влади, обов'язки держави і права людини. Вплив доктрини синдикалістської держави на політико-правову думку першої половини XX ст. Неокантіанська концепція права. Р. Штамлер. Критика марксистської ідеї про базис і надбудову. Погляди Р. Штамлера на право. Ідея «природного права із змінним змістом». Психологічна теорія права. Л. Петражицький. Інтерпретація права з позиції психології індивіда. Джерела права. Погляди Л. Петражицького на реформу законодавства. Школа вільного права. Погляди Є. Ерліха на право, межі застосування закону та завдання суддів та юристів. Формування нових ідеологічних підходів. Неолібералізм та неоконсерватизм. Дж. Кейнс, Дж. Гелбрей Ф. фон Гайек, М. Фрідман. Тоталітаризм як соціальне-політичне явище. Соціологічна юриспруденція. Р. Паувд. Його погляди на мету права, нормативістська теорія Г. Кельзена. Обґрунтування «чистої теорії права». Ступінчаста концепція права. Зародження модерної української політичної і правової думки. Кирило-Мефодіївське товариство. Його програма, документи та вплив на наступний розвиток української політико-правової думки. Конституційні проекти Г. Андрузького. Політичні та правові погляди М. Костомарова. Політичні та правові погляди П. Куліша, їх еволюція. Концепція українського консерватизму. Політичні та правові погляди. Розвиток ідей українського консерватизму. С. Томашівський, В. Кучабський.

ТЕМА 12. СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВЧЕННЯ

Загальна характеристика політичних та правових вчень на сучасному етапі розвитку суспільства. Політичні та правові вчення у європейських державах. Фундаментальне теоретичне обґрунтування шляхів побудови української суверенної правової держави. Інституціоналізація політичної науки в Україні. Наукові установи, що досліджують політичні проблеми. Нові форми політичної влади: технократія, меритократія, партократія, елітократія. Легітимність політичної влади. Поняття легітимності влади. Новітні концепції права та їх моделювання на правову реальність. Сучасні концепції обґрунтування права, які базуються на парадигмі інтерсуб'єктивності, зокрема, онтологічні і комунікативні доктрини. Специфіка функціонування правової держави у контексті формування принципово нової системи державного управління. Різновиди галузевих моделей системи українського права. Юснатуралістська модель праворозуміння: загальна характеристика. Система права в нетрадиційній парадигмі сучасного праворозуміння. Моделювання нормосфери права як прояв креативності сучасної юриспруденції.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік). З навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність» передбачено:

- для денної форми навчання – екзамен;
- для заочної форми навчання – екзамен.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS	Пояснення
90–100	Відмінно	A	Теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі (<i>повна здатність</i> застосовувати знання завдань, принципів і правових доктрин політичних та правових учень, а також змісту його правових інститутів; сформовані необхідні практичні навички (<i>повна здатність</i> до критичного та системного аналізу політико-правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності – при здійсненні правового моніторингу, відображення їх в наукових публікаціях)
83–89	Добре	B	Теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі (здатність застосовувати знання завдань, принципів і правової доктрин політичних та правових учень в достатньому обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички (здатність до критичного та системного аналізу політико-правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності – при здійсненні правового моніторингу та відображення їх в наукових публікаціях в достатньому обсязі)
75–82		C	Теоретичний зміст курсу переважно засвоєний (здатність застосовувати знання завдань, принципів і правової доктрин політичних та правових учень на належному для правника рівні; в основному сформовані практичні навички (здатність до системного аналізу політико-правових явищ – при здійсненні правового моніторингу та відображення їх в наукових публікаціях на належному для науковця рівні)
68–74	Задовільно	D	Теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру (<i>неповна</i> здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин політичних та правових учень на належному для правника рівні; в основному сформовані практичні навички (<i>неповна</i> здатність до системного аналізу політико-правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності, відображення проблем галузі в наукових публікаціях на належному для науковця рівні)

60–67		Е	Теоретичний зміст курсу засвоєний частково (<i>часткова</i> здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин політичних та правових учень; не сформовані деякі практичні навички (<i>часткова</i> здатність до аналізу політико-правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності – при відображенні їх в наукових публікаціях)
35–59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст курсу засвоєний частково з істотними прогалинами (НЕЗДАТНІСТЬ застосовувати знання завдань, принципів, а також змісту політичних та правових учень; не сформовані необхідні практичні навички (НЕЗДАТНІСТЬ до аналізу політико-правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності, відображення їх в наукових публікаціях)
1–34		F	Теоретичний зміст курсу не засвоєний (ПОВНА НЕЗДАТНІСТЬ застосовувати знання завдань, принципів і правової доктрин політичних та правових учень); не сформовані необхідні політико-практичні навички (ПОВНА НЕЗДАТНІСТЬ до аналізу явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності, відображення їх в наукових публікаціях)

Для навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

В університеті, відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, з урахуванням «Положення про організацію освітнього процесу у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ», затвердженого наказом ДДУВС від 09.04.2019 № 293, педагогічний контроль розглядається як основна ланка, що забезпечує неперервність процесу виховання, освіти та професійної підготовки і має чотири пріоритетні функції: діагностичну, навчальну, організаційну та виховну.

У розумінні постійної взаємодії науково-педагогічного працівника з аспірантом, слухачем, студентом під час освітнього процесу, педагогічний контроль являє собою систему перевірки результатів якості освіти та професійної підготовки й означає виявлення, вимір та оцінювання знань, умінь та навичок тих, хто навчається. Основним предметом оцінки результатів освіти є отримані результати навчання у вигляді умінь та навичок, а також результати виховання у вигляді сформованих світоглядних настанов та позицій, інтересів, мотивів і потреб особистості.

Під час контрольних педагогічних заходів застосовується система об'єктивної оцінки знань, навичок та умінь, зокрема, з використанням технічних засобів. Тестові завдання для проміжного і підсумкового контролю знань студентів, слухачів, аспірантів є складовими навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін і входять до пакетів кваліфікаційних завдань з дисципліни.

Для навчальної дисципліни «Політичні та правові вчення: історія та сучасність» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

- семінарські заняття;

- виконання індивідуальних завдань;
- перевірка самостійної роботи;
- екзамен тощо.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Лариса НАЛИВАЙКО

«Політичні та правові вчення: історія та сучасність»

Освітньо-науковий ступінь **доктор філософії** Спеціальність **081 Право**

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання **ДЕННА**

Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин)

Курс 2

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Політичні та правові вчення як наука і навчальна дисципліна	10	8	2	6		2
2.	Політичні та правові вчення Стародавнього Сходу	6	6	2	4		
3.	Політичні та правові вчення в стародавній Греції	8	8	2	6		
4.	Політичні та правові вчення у Стародавньому Римі	6	6	2	4		
5.	Політико-правові вчення у період Середньовіччя (V-XIII ст.)	10	8	2	6		2
6.	Політичні і правові вчення епохи Відродження і Реформації	6	6	2	4		
7.	Становлення політико-правової думки Нового часу	8	8	2	6		
8.	Політико-правова думка в Україні (кінець XVII-XVIII ст.)	8	6	2	4		2
9.	Політико-правові вчення в Німеччині у XVIII-XIX ст.	6	6	2	4		
10.	Європейська політична і правова думка XIX ст.	8	6		6		2
11.	Політико-правові вчення XX ст.	10	8	2	6		2

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
12.	Сучасні політичні та правові вчення	4	4		4		
	<i>Разом за навчальний рік</i>	90	80	20	60		10
	<i>Форма підсумкового контролю</i>	<i>екзамен</i>					

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Лариса НАЛИВАЙКО

«Політичні та правові вчення: історія та сучасність»

Освітньо-науковий ступінь **доктор філософії** Спеціальність **081 Право**
на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання **ЗАОЧНА**

Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин)

Курс 2

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота	
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Політичні та правові вчення як наука і навчальна дисципліна	16	4	2	2		12	
2.	Політичні та правові вчення Стародавнього Сходу	12	2		2		10	
3.	Політичні та правові вчення в стародавній Греції	2	2		2			
4.	Політичні та правові вчення у Стародавньому Римі	2	2		2			
5.	Політико-правові вчення у період Середньовіччя (V-XIII ст.)	10					10	
6.	Політичні і правові вчення епохи Відродження і Реформації	10					10	
7.	Становлення політико-правової думки Нового часу							
8.	Політико-правові вчення в Німеччині у XVIII-XIX ст.	10					10	
9.	Європейська політична і правова думка XIX ст.	14	4	2	2		10	
10.	Політико-правові вчення XX ст.	14	2		2		12	
	Разом за навчальний рік	90	16	4	12		74	
	Форма підсумкового контролю	екзамен						

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Політичні та правові вчення: історія та сучасність»

Освітньо-науковий ступінь **доктор філософії** Спеціальність **081 Право**
на 2020/2021 навчальний рік

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 03 вересня 2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 38. Ст. 160.).
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13.
4. Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40. Ст. 492.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
9. Про Збройні Сили України: Закон України від 6 грудня 1991 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 108.
10. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 106.
11. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року. *Голос України*. 2018. № 122.
12. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.
13. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
14. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної*

Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.

15. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502.
16. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента від 10 червня 1997 року (зі змінами і допов.). *Урядовий кур'єр*. 1997. № 107-108.

Підручники:

1. Андрусак Т. Г. Теорія держави і права. Львів: Фонд «Право для України», 1997. 198 с.
2. Артеменко В. Проектування нормативно-правових актів: навч. посіб. Київ: Фонд «Європа ХХІ», 2007. 256 с.
3. Бабін Б. В., Ковбан А. В. Права людини та громадянське суспільство: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2014. 258 с.
4. Васильєв А. С., Борщевський І. В., Іванов В. В., Канзафарова І. С., Притченко Р. С., Труба В. І. Теорія права і держави: підруч. Харків: Одіссей, 2007. 447 с.
5. Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. Теорія держави та права. Академічний курс: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
6. Історія вчень про державу і право : підручник / за ред. проф. Г. Г. Демиденка, проф. О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 256 с.
7. Кармаліта М. В., Старостюк А. В. Теорія держави: навч. посіб. Ірпінь: [б. в.], 2013. 152 с.
8. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави та права: підруч. Київ: Кондор, 2006. 477 с.
9. Крестовська Н. М. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 581 с.
10. Новітнє вчення про тлумачення правових актів: навч. посіб. / В. Г. Ротань та ін.; відп. ред. В. Г. Ротань. Харків: Право, 2013. 751 с.
11. Правова доктрина України: у 5-ти т. / редкол.: В. Я. Тацій [та ін.]. Харків: Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція / [О. В. Петришин та ін.]; за заг. ред. О. В. Петришина. 2013. 975 с.
12. Правові системи сучасності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: Юридична думка, 2012. 490 с.
13. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. 5-те вид., зі змін. Київ: Атіка, 2001. 176 с.
14. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. 4-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність; Алерта, 2014. 524 с.
15. Хрестоматия по теории государства и права / под общ. ред. И. И. Лизиковой. 2-е изд. Москва: Проспект, 2009. 720 с.
16. Шмоткін О. В. Актуальні проблеми теорії держави і права: підручник. Київ: НА СБУ, 2019. 275 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: навч. посіб. / Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є. О. Гіди. Київ: О. С. Ліпкан, 2010. 260 с.
2. Багатомовний юридичний словник-довідник / І. О. Голубовська та ін.; відп. ред. І. О. Голубовська. І. Ю. Штиченко. Київ: Київський ун-т, 2012. 543 с.
3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти томах / редкол.: В. Д. Гончаренко (гол.) та ін. Харків: Право, 2016. Том 1: Історія держави і права України. 848 с.
4. Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти томах / редкол.: С. І. Максимов (гол.) та ін. Харків: Право, 2017. Том 2: Філософія права. 1128 с.
5. Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти томах / редкол.: О. В. Петришин (гол.) та ін. Харків: Право, 2017. Том 3: Загальна теорія права. 952 с.
6. Великий енциклопедичний юридичний словник. А-Я / за ред. Ю. С. Шемшученка. 2-е вид., переробл. і допов. Київ: Юридична думка, 2012. 1017 с.
7. Власов В. И., Власова Г. Б., Денисенко С. В. Теория государства и права: учеб. пособ. / 3-е изд., перераб. и доп. Ростов-на-Дону: Феникс, 2014. 332 с.
8. Волинка К. Г. Теорія держави і права: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: МАУП, 2006. 240 с.
9. Гусарев С. Д. Теорія права і держави: навч. посіб. Київ: Правова єдність, 2008. 270 с.
10. Гусарева С. Д., Тихомирова О. Д. Теорія держави та права: навч. посіб. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
11. Загальна теорія права: навч.-метод. посіб. О.О. Орлова, А.М. Кучук, О.В. Мінченко. Суми. 2020. 237 с.
12. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Марчук, Г. В. Марчук. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 480 с.
13. Історія вчень про державу і право: навч. посібник. – 4-те вид., доповн., у 2-х част. Київ: Алерта, 2015. 416 с.
14. Історія вчень про право і державу : курс лекцій, прочит. у Нац. ун-ті «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого» / Г. Г. Демиденко. Харків: Право, 2012. 415 с.
15. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / В. В. Ладиченко, В. В. Орленко, В. І. Орленко; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Медінформ, 2014. 462 с.
16. Каткова Т. Г. Теорія держави і права: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2020. 96 с.
17. Осауленко О. І. Загальна теорія держави та права: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ: Істина, 2007. 336 с.
18. Пендюра М. М. Теорія держави і права: навч. посіб. Київ: О. С. Ліпкан, 2013. 302 с.
19. Перевалов В. Д. Теория государства и права: учеб. 3-е изд., испр. и доп.

- Москва: Юрайт, 2013. 428 с.
20. Письменицький А. А., Слинько Д. В., Спаський А. С. Теорія держави та права: навч. посіб. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 242 с.
 21. Плавич В. П. Проблеми сучасного праворозуміння: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 215 с.
 22. Погребной И. М. Теория права: учеб. пособ. 3-е изд., испр. и доп. Харків: Основа, 2003. 128 с.
 23. Теорія держави і права: практикум / О. М. Гришко, В. І. Риндюк, Ю. М. Рижук; за заг. ред. Ф. П. Шульженка. Київ: КНЕУ, 2013. 308 с.
 24. Теорія держави і права в тестових завданнях: навч. посіб. / колектив авт.-[уклад.: Наливайко Л. Р. та ін.] ; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро: ДДУВС, 2018. 715 с.
 25. Теорія та практика правозастосування у тестових завданнях: навч. посіб. / Л. Р. Наливайко, Р. З. Голобутовський, Е. В. Звягіна, І. С. Кузьміна, О. І. Наливайко, О. С. Чепік-Трегубенко; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2017. 316 с.
 26. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law) / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.
 27. Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій): навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Ун-т «Україна», 2013. 197 с.
 28. Теорія держави і права в тестових завданнях (3-є видання): навч. посіб. / Л. Р. Наливайко, О. І. Наливайко, Є. В. Касяненко, В. В. Обушко, О. М. Сеньків, О. С. Чепік-Трегубенко; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Дніпропетровськ: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 548 с.
 29. Теорія держави і права: навч. посіб. для підготов. до держ. іспитів / О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, Г. О. Христова; за заг. ред. О. В. Петришина. 5-те вид., допов. і змін. Харків: Право, 2016. 198 с.
 30. Шестопалова Л. Теорія права та держави: навч. посіб. Київ: Паливода А. В., 2012. 256 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Абасов Г. Г. Проблеми визначення та структурні елементи методології дослідження гарантій прав місцевого самоврядування. *Юрист України*. 2012. № 1-2. С. 29-34.
2. Айтов С. Ш. Історична антропологія та пізнавальний потенціал синергетики. *Гуманітарний журнал*. 2014. № 1-2. С. 64-67.
3. Андріюк В. В. Теоретико-методологічні основи юридичного прогнозування: дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2006. 207 с.
4. Андрусішин Б. Юридичні та фактичні підстави незалежності української держави. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 114-122.
5. Антонов В. О. Методологія дослідження принципів системи забезпечення національної безпеки України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 104-108.

6. Арнаутова Л. П. О. В. Сурілов про призначення та функції теорії держави і права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 67. С. 214-221.
7. Бадгасарян С. Д. Генезис института государства: геополитические процессы и личность: моногр. Саратов: РИЦ ФГБОУ ВПО «СГУ», 2014. 333 с.
8. Баймуратов М. О., Львова Є. О., Бабін Б. В. Міжнародний економічний правопорядок: актуальні питання правового регулювання: моногр. Суми: Університетська книга, 2011. 257 с.
9. Баланаєва О. В. Лексико-семантична, словотворча і синтаксична структура сучасної юридичної терміносистеми (на матеріалі російської, української, німецької термінологій): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Донецьк, 2013. 20 с.
10. Баранова Ю. О. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 24 с.
11. Батрименко О. В. Методологія дослідження бюрократії як феномену суспільно-політичного життя. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія*. 2014. Вип. 1. С. 54-57.
12. Безпалова О. І. Пріоритетні напрямки діяльності органів прокуратури України як суб'єктів реалізації правоохоронної функції держави. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 1. С. 81-88.
13. Безпалова О. І. Роль відомчої нормотворчості в адміністративно-правовому забезпеченні реалізації правоохоронної функції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. Вип. 6-1 (1). С. 133-137.
14. Белая-Тиунова Л. Г. Служебная карьера в Украине: моногр. Одеса: Феникс, 2011. 538 с.
15. Беляєва М. В. Конституційні конфлікти й їх вплив на реалізацію політичної функції Української держави. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 6. С. 3-5.
16. Беляєва М. В. Системно-структурні зв'язки політичної системи суспільства та політичної функції держави. Університетські наукові записки. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2006. № 1 (17). С. 12-15..
17. Белов Д., Жежихова М. Роль і місце інституту адвокатури в механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 5, ч. 1. С. 19-25.
18. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2002. 208 с.
19. Білас І. Г., Білас Ф. І. Трансформація загальної теорії держави і права у сучасну юриспруденцію та її функціональне призначення у формуванні праворозуміння юристів. *Наше право*. 2015. № 4. С. 5-16.
20. Бобрик В. І. Методологічні підходи до поняття "диференціація" в юридичній науці. *Приватне право і підприємництво*. 2018. Вип. 18. С. 14-18.

21. Бобрик В. І. Методологічні підходи до поняття «диференціація» в юридичній науці. Приватне право і підприємництво. 2018. Вип. 18. С. 14-18.
22. Бобрик В. І. Теоретичні передумови оптимізації цивілістичного судочинства: моногр. Київ: Леся, 2014. 86 с.
23. Богданевич Т. С. Тлумачення положень Європейської конвенції з прав людини та рішень Європейського суду з прав людини в діяльності Конституційного Суду України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 52-54.
24. Богущька Н. М. Методологічне значення юридичних конструкцій у контексті методу правознавства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. Вип. 5. С. 10-17.
25. Богущька Н. М. Методологічне значення юридичних конструкцій у контексті методу правознавства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. Вип. 5. С. 10-17.
26. Богушова І. В. Теоретико-правовий аналіз деяких підходів до типології держав. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 29-31.
27. Бодак Н. Местное управление и местное самоуправление в государствах Восточной Европы. *Leges si Viata*. 2016. № 4, ч. 2. С. 5-9.
28. Бондар Н. М. Організаційно-економічний механізм партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу у транспортній галузі. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Серія: Технічна*. 2012. Вип. 9. С. 260-263.
29. Бондаренко А. Форми реалізації правозахисної функції сучасної держави: до постановки проблеми. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 282-288.
30. Бондаренко О. Захист прав і свобод людини як основний напрям конституційної модернізації в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 1, ч. 2. С. 89-94.
31. Бредихи А. Л. Суверенитет как политико-правовой феномен: моногр. Москва: ИНФРА-М, 2012. 127 с.
32. Буга Г. С., Буга В. В. Історичні витоки та сучасність юридичної освіти та науки в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 14-20.
33. Бульба О. Законодавча влада як один з елементів принципу розподілу влад. *Право України*. 2002. № 6. С. 46-49.
34. Буран В. В. Місце науки поліцейського права в сучасній системі юридичних знань та правовій системі України. *Наука і правоохорона*. 2016. № 2. С. 229-235.
35. Бутенко В. О. Феноменологічні, методологічні та практичні основи правової експертизи юридичних документів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 19 с.
36. Варламова Н. Методологія юридичної науки: спокуса постмодерном. *Право України*. 2014. № 1. С. 69-77.
37. Ведерніков Ю. А. Теорія національної держави: атавізм чи потреба сьогодення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 3-8.

38. Вербенец М. Б. Юридична термінологія української мови: історія становлення і функціонування: дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2004. 242 с.
39. Ветютнев Ю. Методологічні проблеми розуміння істини як правової цінності. *Право України*. 2014. № 1. С. 106-112.
40. Вибрана бібліографія сучасних монографічних праць з філософії права і методології правознавства. *Право України*. 2011. № 8. С. 233-234.
41. Вільчинська С. Проект методології нового типу (підхід філософської антропології). *Університетська кафедра*. 2018. № 7. С. 93-98.
42. Владиченко Л. Д. Україна та Польща: компаративний аналіз відносин між державними і релігійними інституціями: моногр. Канів: Родень, 2014. 367 с.
43. Воронов І. О. Правова держава як предмет політології: історія, теорія, методологія дослідження: дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 2003. 399 с.
44. Габаковська Х. В. Дослідницький підхід як елемент методології у сучасній юриспруденції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 20 с.
45. Гаврилюк Р. Чи можливо наукове неklasичне пізнання права? *Право України*. 2014. № 1. С. 94-105.
46. Гальченко М. С. Методологічна природа мислення в еволюції пізнавальних дискурсів. *Гілея*. 2018. Вип. 131. С. 251-255.
47. Ганьба Б. Системний підхід та його застосування в дослідженні державно-правових явищ. *Право України*. 2000. № 3. С. 41-44.
48. Гапотій В. Д. Інформаційне суспільство та інформаційний суверенітет: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 24-32.
49. Гаращук І. Теоретичні основи феномена публічної влади у сфері місцевого самоврядування. *Юридична Україна*. 2015. № 1. С. 10-17.
50. Гацалов Р. Р. Лидерская теория происхождения государства и права: актуальные проблемы теории и практики: моногр. Санкт-Петербург: Полетихнинский ун-т, 2013. 111 с.
51. Геец В. Модернизация в системе "общество - государство - экономика". *Журнал европейской экономики*. 2014. Т. 13. № 2. С. 119-131
52. Гетьман І. В. Концепція правового спілкування: зміст, витоки, перспективи. Харків: Право, 2007. 240 с.
53. Гетьман О. М. Теоретико-методологічні проблеми історико-правової науки в працях українських вчених ХІХ - початку ХХ сторіччя: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2006. 177 с.
54. Гиляка О. С. Юридичний документ: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 20 с.
55. Глухарёва Л. И. Права человека в системе теории права и государства: общетеоретические, философско-правовые и методологические проблемы: дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2004. 417 с.
56. Голюк В. Я. Методологія системного аналізу та його використання у формуванні державної економічної політики. *Науковий вісник*

- Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2016. Вип. 19 (1). С. 32-35.*
57. Горгота О. Б. *Методологія історико-філософського дослідження: від раціоналістичного монізму Г.В.Ф. Гегеля до комунікативного плюралізму К. Ясперса: дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2007. 185 с.*
 58. Грачєв М. В. *Иоганн Вольфганг Гёте как гносеолог и методолог: дис. ... канд. филос. наук. Москва, 2003. 168 с.*
 59. Гриценко Д. *До питання методології наукових досліджень. Гуманітарні науки. 2010. № 2. С. 154-158.*
 60. Гумовська І. М. *Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти: дис. ... канд. філол. наук. Львів, 2000. 186 с.*
 61. Гусарєв С. *Діяльнісний підхід у структурі методології сучасного правознавства. Право України. 2011. № 8. С. 160-166.*
 62. Гусарєв С., Колодій А. *Фундаменталізація теорії держави і права. Право України. 2009. № 4. С. 194-196*
 63. Денисов С. *Використання діалектико - матеріалістичного методу в пізнанні права. Право України. 2014. № 1. С. 86-93.*
 64. Дубов Г. О. *Плюралізм правової методології: зміст, особливості інтерпретацій та умов формування юридичної науки на сучасному етапі розвитку. Часопис Київського університету права. 2011. № 1. С. 48-51.*
 65. Дубов Г. О. *Становлення методології юридичних досліджень: особливості радянського та сучасного етапів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 16 с.*
 66. Єрмоленко І. *Проблеми методології дослідження правових феноменів у творчості Б. Кістяківського. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 8. С. 126-129.*
 67. Жуков В. Н. *Место теории государства и права, философии права и истории политических учений в системе высшего юридического образования. Государство и право. 2000. № 12. С. 99-102.*
 68. Завальнюк В. В. *Юридична антропологія та інші напрями антропологічного знання. Актуальні проблеми держави і права. 2008. Вип. 44. С. 342-345.*
 69. Завальнюк В. В. *Антропологія в системі цінностей права. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 68. С. 31-37.*
 70. Завальнюк В. В. *Юридична антропологія та правозначуща поведінка. Митна справа. 2013. № 6. С. 3-15.*
 71. Завальнюк В. *Юридична антропологія влади. Юридичний вісник. 2013. № 4. С. 5-9.*
 72. Завальнюк В. *Юридична антропологія та типологія сучасного праворозуміння. Юридичний вісник. 2014. № 2. С. 14-18.*
 73. Завальнюк В. *Юридична антропологія у формуванні правової культури сучасного українського суспільства. Evropsky politicky a pravni diskurz. 2014. Svazek 1., 6. vyd?n?. С. 38-46.*

74. Зякун А. І., Дегтяр Р. О. Методологічні основи юридичної психології як науки. *Правові горизонти*. 2017. Вип. 6. С. 7-10.
75. Іванов В. Ф. Методологія та методика дослідження змісту масової комунікації: дис. ... д-ра філол. наук. Київ, 1996. 467 с.
76. Івашев Є. В. Антропологія як підґрунтя аксіології права: людські потреби - інтереси - цінності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 298-305.
77. Кампо В. Філософія і розвиток інноваційної методології досліджень у сфері конституційної юстиції в Україні. *Юридична Україна*. 2014. № 3. С. 33-38.
78. Кельман М. Аналіз традиційності і новацій у розвитку теорії держави і права. *Право України*. 2006. № 9. С. 38-42.
79. Кельман М. С. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2013. 35 с.
80. Кельман М. С., Кельман Р. М. Методологія як форма мислення. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. Вип. 5. С. 38-44.
81. Ковальчук С. О. Методологія вчення про речові докази у кримінальному процесі. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія: Право*. 2017. № 4. С. 184-190.
82. Козюбра М. Загальнотеоретичне правознавство: стан та перспективи. *Право України*. 2010. № 1. С. 32-43.
83. Козюбра М. І. Місце філософії права в системі суспільствознавства (до питання про дисциплінарний статус філософії права). *Проблеми філософії права*. 2003. Т. 1. С. 27-32.
84. Козюбра М. Методологія правознавства та методологія права: співвідношення понять та їх особливості. *Право України*. 2014. № 1. С. 22-32.
85. Комарницька Т. К. Структурно-семантичні та функціональні особливості сучасної японської юридичної термінології: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2010. 20 с.
86. Копейчиков В. В. Проблеми загальної теорії держави та права. *Право України*. 1993. № 4. С. 91-92.
87. Корнев А. В. Консервативная и либеральная теории государства и права в России (XIX - начало XX вв.): дис. ... д-ра. юрид. наук. Москва, 2004. 428 с.
88. Коростей В. На захист конституційного вчення про державу і права. *Право України*. 2002. № 3. С. 25-27.
89. Косович В. М. Оціночні поняття як засіб юридичної техніки: моногр. Львів: Тріада-плюс, 2010. 211 с.
90. Косович В. Юридичний техніко-технологічний інструментарій та верховенство права (методологія дослідження). *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2018. Вип. 66. С. 14-26.

91. Коцюбинська О. Ю. Теорія держави і права: системний аналіз сучасного стану та перспектив розвитку: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 199 с.
92. Кравець К. А. Синергетика - теорія самоорганізації. *Управління розвитком*. 2013. № 14. С. 141-142.
93. Кравчук М. Сучасна методологія пізнання юриспруденції. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 12. С. 114-117.
94. Кресін О. Розвиток методології порівняльного правознавства: історичний аспект. *Право України*. 2006. № 2. С. 128-130.
95. Кресін О. Формування теоретико-методологічних засад порівняльного правознавства у працях Пауля Йоганна Анзельма фон Файєрбаха. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 380-394.
96. Кривцова І. С. Методологічна роль синергетики у порівняльно-правовому пізнанні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2008. 233 с.
97. Кривчик Г. Г. Методологічні принципи як норми етичного і професійного кодексу історика. *Проблеми політичної історії України*. 2018. Вип. 13. С. 270-280.
98. Кротов К. В. Теологія як антропологія у філософії неопротестантизму. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. Вип. 9. С. 50-54.
99. Крушельницька Т. А. Теорія синергетики - нова методологія розвитку податкової системи. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління*. 2010. № 2. С. 25-29.
100. Кузенко О. В. Структуралістська методологія та її роль в соціально-гуманітарних дослідженнях: дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2006. 166 с.
101. Кукарцев О. В. Значення методу типологізації у методології порівняльного історико-соціологічного дослідження імперій Ш. Айзенштадта. *Гілея*. 2018. Вип. 131. С. 387-391.
102. Кунєв Ю. Методологія дослідження державно-правових явищ як актуальна проблема. *Право України*. 2009. № 11. С. 118-123.
103. Кунєв Ю. Об'єкт правознавства: системодіяльний підхід. *Право України*. 2008. № 3. С. 32-35.
104. Куринная А. Ф., Медуница А. Н., Мороко Л. В. Синергетика как эвристический инструмент в работе над словом. *Горизонти освіти*. 2013. № 3. С. 29-34.
105. Курінний Є. Об'єкт права: доктринальні питання визначення категорії. *Право України*. 2003. № 10. С. 33-36.
106. Кучеренко Д. С. Правничі поняття і термінологія у методології юридичної науки. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. № 2. С. 30-38.
107. Кучук А. М. Методологія правознавства: пропедевтичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2016. Вип. 4 (1). С. 21-24.
108. Кучук А. М. Моделі розвитку юридичної науки: філософсько-правовий дискурс. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 62-67.

109. Кучук А. М. Феномен правового поліцентризму: загальнотеоретичний і методологічний аспекти: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Івано-Франківськ, 2017. 36 с.
110. Лобода Ю. Плюралізація методології правової науки і проблема розмежування наукових дисциплін: до питання про дисциплінарну приналежність досліджень правової традиції у науці радянського періоду та сучасній вітчизняній правовій науці. *Юридична Україна*. 2009. № 5. С. 4-7.
111. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: моногр. Харків: Права людини, 2015. 277 с.
112. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2012. 20 с.
113. Максимов С. Антропологічні передумови правової теорії: досвід класичної філософії права. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2002. Вип. 37. С. 64-69.
114. Мамченко Н. Теорія та філософія права: проблема розмежування. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 12. С. 3-5.
115. Манжул І. В. Визначення методів пізнання в науковій літературі. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 11. С. 11-17.
116. Марущак О. А. До питання про класифікацію функцій сучасної держави. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 4. С. 25-31.
117. Марущак О. А. Формування та становлення наукової категорії «функції держави». *Форум права*. 2019. № 2. С. 59-69.
118. Меленко О. В. Методологія правознавства в науковій спадщині Б.О. Кістяківського: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2008. 196 с.
119. Мельник П. П. Синергетика як складова методології системи екологічного менеджменту. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.2. С. 292-298.
120. Минченко О. Герменевтика как философско-правовая основа юридической лингвистики. *Leges si Viata*. 2018. № 3, ч. 2. С. 97-100.
121. Михайлюк О. В. Соціокультурний підхід як методологія історичного дослідження. *Український селянин*. 2016. Вип. 16. С. 9-14.
122. Мірошкина Н. В. Природничо-наукові аспекти цивілізаційних досліджень (методологічний та філософсько-історичний аналіз): дис. ... канд. філос. наук. Одеса, 1999. 162 с.
123. Мірошниченко М. Системно-інформаційний підхід у контексті методологічного забезпечення наукового аналізу проблем теорії правової системи України. *Право України*. 2007. № 6. С. 22-25.
124. Молодцов О. В. Методологічні аспекти теорії інституціональних матриць у контексті динаміки інституціональних змін. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2018_1_8
125. Мосьондз С. О. Орієнтири ефективного публічного адміністрування науки в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 172-177.

126. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: моногр. Харків: Право, 2009. 600 с.
127. Наливайко Л. Р., Беляєва М. В. Політична функція Української держави: теоретико-правові та конституційно-правові засади: моногр. Київ: Хай-Тек Прес, 2013. 316 с.
128. Ноздрін О. М. Правове життя як категорія сучасної юридичної науки: теоретико-методологічне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Маріуполь, 2013. 20 с.
129. Носач А. В. Державний суверенітет і територіальна цілісність – фундаментальні національні інтереси України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 244-249.
130. Оборотов Ю. Аспекти розгортання методології юриспруденції. *Право України*. 2014. № 1. С. 33-39.
131. Онищук І. Техніка юридичного письма: понятійно-категоріальний. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 87-94.
132. Оніщенко Н. М. Методологія теорії держави і права (деякі аспекти розгляду). *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 3-20.
133. Оніщенко Н. М. Правова система і держава в Україні: моногр. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. 132 с.
134. Опанасюк В. В. Класифікація функцій держави: традиційні підстави в змінених умовах. *Держава і право. Серія : Політичні науки*. 2019. Вип. 83. С. 115-127.
135. Павлишин О. Методологічне значення семіотики права та її місце у структурі правового пізнання. *Право України*. 2014. № 4. С. 160-165.
136. Павлов С. Методологія наукового пізнання правових традицій. *Право України*. 2007. № 10. С. 17-21.
137. Панов М. Проблеми методології формування категоріально-понятійного апарату юридичної науки. *Право України*. 2014. № 1. С. 50-60.
138. Панов М. Проблеми формування понятійного апарату юридичної науки: методологічні аспекти. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 2-3. С. 47-51.
139. Паночко М. М. Розвиток української юридичної термінології в Західній Україні (1772-1918 рр.): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 2013. 20 с.
140. Пацурківський П. Методологія правопізнання Євгена Ерліха: неklasична парадигма: [австр. вчений-правознавець]. *Право України*. 2012. № 9. С. 383-391.
141. Пендяга Г. Щодо питання організації та методології проведення правової практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 4. С. 15-18.
142. Подорожна Т. Конституційно-правові категорії в системі понятійно-категоріального апарату конституційного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 12. С. 15-17.

143. Поліщук Н. Прагматизм: деабсолютизація філософської методології (історико-філософський аспект). *Філософська думка*. 2008. № 4. С. 100-121.
144. Пучков О. А. Юридическая антропология и развитие науки о государстве и праве (теоретические основы): дис. ... д-ра юрид. наук. Екатеринбург, 2001. 502 с.
145. Рабінович П. Загальна теорія права та держави: стан, тенденції. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 364-374.
146. Рабінович П. М. Загальнотеоретичне право та державознавство в Україні: здобутки, проблеми, перспективи. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 1. С. 16-26.
147. Рабінович П. Методологія вітчизняного загальнотеоретичного праводержавознавства: деякі сучасні тенденції. *Право України*. 2014. № 1. С. 11-21.
148. Рабінович П. Пріоритетна функція загальнотеоретичного праводержавознавства. *Право України*. 2010. № 1. С. 25-31.
149. Рабінович П. Проблема формування універсальної теорії права як спільної концептуальної основи теорій національного права і міжнародного права. *Право України*. 2013. № 5. С. 240-244.
150. Рабінович П. Проблеми трансформації методології вітчизняного правознавства: досягнення, втрати, перспективи. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 4 (31). С. 3-14.
151. Ракітянська Л. М. Наукові підходи як теоретико-методологічне підґрунтя педагогічних досліджень. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 163. С. 124-129.
152. Рижков А. Г. Юридична термінологія корейської мови: структура та семантика: дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2007. 253 с.
153. Руденко С. В. Основні принципи історико-філософської концепції З. А. Каменського (методологічні та методичні аспекти). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія*. 2014. Вип. 2. С. 24-28
154. Рустемов О. Д. Юридична термінологія кримськотатарської мови: еволюція розвитку, сучасний стан, способи кодифікації: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2012. 19 с.
155. Саїдов А. Методологічні проблеми антропології права. *Право України*. 2014. № 1. С. 56-165.
156. Саїдов А. Порівняльне правознавство та закономірності розвитку права в умовах глобалізації. *Право України*. 2012. № 3-4. С. 463-472.
157. Салихов М. М. Методология исследования проблем воздействия права на государство в свете социологических исследований. *Аграрное и земельное право*. 2013. № 9. С. 111-116.
158. Семеніхін І. До питання про співвідношення і взаємодію правової доктрини та юридичної науки. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 64-72.

159. Сердюк О. В. Соціологічний підхід у сучасному правознавстві: пізнання соціальності права: моногр. Харків: Яшма, 2007. 320 с.
160. Сивий Р. До методології системного дослідження приватного права у структурі позитивного права: формально та діалектико-логічний аспект. *Право України*. 2004. № 12. С. 58-68.
161. Ситар І. В. Структурні складові методології управління школою. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 4. С. 124-132.
162. Скакун О. Загальна теорія права і держави: проблематизація та переосмислення метатеорії. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 27-36.
163. Скиба Е. К. Принцип методологічного плюралізму як інструмент дослідження концепту "гендерна ідентичність". *Грані*. 2018. Т. 21, № 1. С. 12-18.
164. Скрипнюк В. М. Методологія компаративного аналізу в сучасних конституційно-правових дослідженнях. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 85-90.
165. Скрипнюк О. Методологічні проблеми теорії конституційного права. *Право України*. 2013. № 5. С. 253-261.
166. Сорока М. В. Методологічні засади дослідження історії української політичної філософії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія*. 2014. Вип. 3. С. 26-32.
167. Сосновська О. О. Поняття економічної безпеки підприємства в контексті різних методологічних підходів. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 443-448.
168. Сосновська О. О. Синтез методологічних підходів як основа пізнання сутності економічної безпеки підприємства. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 1. С. 207-220.
169. Стеценко С. Біоюриспруденція - фундаментальна частина сучасного загальнотеоретичного правознавства. *Право України*. 2013. № 9. С. 194-216.
170. Супрун В. М. Корупційна теорія походження держави. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Право*. 2019. Вип. 7. С. 13-18.
171. Сырых В. М. Метод правовой науки. Москва: Юридическая литература, 1980. 176 с.
172. Тимошина О. Методологічні підстави соціології права: Л. Петражицький vs. Є. Ерліх. *Право України*. 2014. № 1. С. 195-202.
173. Тихомиров О. Д. Проблеми компаративної саморефлексії порівняльного правознавства як юридичної компаративістики. *Право України*. 2019. № 3. С. 30-48.
174. Тихомиров О. Компаративний метод: постнекласична інтерпретація. *Право України*. 2014. № 4. С. 197-203.
175. Тихомиров О. Методологія юридичної компаративістики: проблеми філософського осмислення. *Право України*. 2006. № 2. С. 32-34.

176. Тихоновский Ф. И. Понимание права в советской юридической науке: 1917-1938 гг: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2009. 187 с.
177. Тімоцько О. Проблеми розвитку методології сучасного правознавства. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 11. С. 10-13.
178. Тімоцько О.Ю. Про предмет і об'єкт теорії держави та права. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2007. Вип. 2. С. 64-70.
179. Труфен А. О. Місцеві фінанси в сучасних умовах проведення бюджетної децентралізації в Україні: моногр. Запоріжжя: КПУ, 2016. 328 с.
180. Туркіна І. Є. Судова влада в системі державного управління: моногр. Харків: Апостроф, 2012. 201 с.
181. Турута О. В. Становлення і розвиток ідеї прав і свобод людини в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (2). С. 21-27.
182. Тягнирядно Є. В., Яворська Г. Х. Риторичні вміння правників: теорія і практика: моногр. Одеса: ОДУВС, 2009. 188 с.
183. Удовика Л. Г. Формування теорії правової системи у юридичній науці (частина 1). *Часопис Київського університету права*. 2019. № 3. С. 12-20.
184. Федоренко В. Поновлення авторитету Конституційного Суду як запорука ефективного функціонування держави. *Право України*. 2015. № 5. С. 97-110.
185. Федорищев В. Экономический рост и функции государства. *Государственная служба*. 2013. № 1. С. 60-64.
186. Ференс Б. Україна - ЄС. Подальші перспективи. *Верховенство Права*. 2017. № 2. (27) С. 71-73.
187. Халилова Р. М. Специально-юридическая методология исследования реализации права человека на защиту закона. *Современное право*. 2013. № 6. С. 25-28.
188. Хахуліна К. С. Теорія держави і права як основа буття юриспруденції. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 1. С. 116-121.
189. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Антропологія права і влади як філософсько-правова проблема. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2017. Вип. 2. С. 7-20.
190. Чапля О. В. Організаційно-правова форма місцевого самоврядування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1. С. 82-85.
191. Честнов І. Посткласична методологія права. *Право України*. 2014. № 1. С. 78-85.
192. Чиж І. С. Проблеми удосконалення механізмів забезпечення конституційного права на поширення інформації. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 75-78.
193. Чистякова Ю. В. Методологічна роль семіотичного підходу у порівняльно-правовому пізнанні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 24 с.
194. Чорноморденко І. Позанаукова і наукова методологія. Постановка проблеми. *Університетська кафедра*. 2018. № 7. С. 85-92.
195. Чугунов Ю. О. Норма права и правоотношение (вопросы теории): дис. ... канд. юрид. наук. Коломна, 2003. 187 с.

196. Шаблій О. А. Міжмовна термінологічна омонімія як проблема термінографії і перекладу (на матеріалі німецької та української юридичних терміносистем): дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2002. 254 с.
197. Шайтан О. Теорія держави та права (проблеми вивчення). *Історія України*. 2001. № 6. С. 6-8.
198. Шапиро Е. А. Системный анализ методологических проблем теории государства и права как науки: дис. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2000. 220 с.
199. Шатіло В. А. Загальнонаукові підходи до визначення принципів права та їх вплив на розвиток конституційного механізму державної влади. *Публічне право*. 2019. № 2. С. 9-14.
200. Шатіло В. А. Поняття та ознаки конституційного механізму державної влади. *Публічне право*. 2019. № 1. С. 9-17.
201. Юрій І. А. Інститут градоначальництва в системі державної влади на півдні Російської імперії (XIX – початок XX ст.): моногр. Одеса: Фенікс, 2013. 384 с.
202. Ярошенко В. Взаємообумовленість політичної і громадянської відповідальності та становлення інституту демократичної громадянськості в Україні. *Evropský politický and law diskurz*. 2017. Svazek 4., 3. vydání. С. 143-158.

Інтернет-ресурси:

1. URL:<http://www.president.gov.ua/> - Офіційний сайт Президента України;
2. URL:<http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної ради України;
3. URL:<http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал Кабінету міністрів України;
4. URL:<http://vkksu.gov.ua/> – Офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
5. URL:<http://reyestr.court.gov.ua> – Офіційний сайт єдиного державного реєстру судових рішень України";
6. URL:<http://www.rada.kiev.ua/laws/pravo/all/sites.htm> – перелік серверів державних органів на сайті Верховної Ради України;
7. URL:<http://www.scourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховного Суду України;
8. URL:<http://www.minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України;
9. URL:<http://www.constcourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Конституційного Суду України;
10. URL: <http://www.cvk.ukrpack.net/> – Офіційний сайт Центральної виборчої комісії.